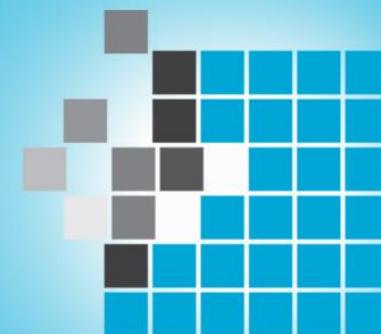

KONFERENCJA BADANIA W EDUKACJI

Warszawa, 19-20 października 2015 r.

MIKOŁAJ HERBST, ANETA SOBOTKA

**AWANS PRZEZ WYKSZTAŁCENIE?
WYBORY I ŚCIEŻKI EDUKACYJNE ASPIRUJĄCYCH
DO WYŻSZEGO STATUSU SPOŁECZNEGO**

Szkolnictwo wyższe - przemiany lat 90-tych

- Spektakularny boom edukacyjny
- Wykształcenie jako ochrona przed szokiem transformacyjnym i jako inwestycja
- Nadzieja na awans społeczny
- Jednoczesne obniżenie jakości kształcenia akademickiego
 - Masowy odbiorca
 - Niedostosowanie wydatków publicznych
 - Deregulacja sektora
 - Rozwój szkolnictwa prywatnego
 - Tryb niestacjonarny jako podstawowy model studiowania
 - Minimalizowanie kosztów jako dominująca strategia
 - Wieloetatowość
 - Wypaczona oferta kierunkowa

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Perspektywy równego dostępu do wykształcenia

- Pochodzenie społeczne nie warunkuje już wstępu na studia, ale...
- Im niższy status społeczny, tym większa „szansa” na studia zaoczne i ogólnie – odpłatne (Herbst&Rok 2014).
- Pochodzenie społeczne determinuje wybór kierunku studiów (Zawistowska 2012)
- Widoczne oznaki rozczarowania absolwentów osiągniętymi korzyściami z wykształcenia (Pawłowska-Salińska, Szacki 2011)

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Badanie

- Badanie IBE „Mobilność społeczna i przestrzenna w kontekście jakości edukacji” zostało przeprowadzone w 2013 roku na reprezentatywnej próbie 5800 osób w wieku 25-30 lat z wykształceniem średnim lub wyższym.
- Pogłębione wywiady przeprowadzone (w ramach projektu badawczego realizowanego przez EUROREG UW) z 80 absolwentami szkół wyższych w wieku 25-30 lat.
- Porównanie ścieżek edukacyjnych i poedukacyjnych „tradycyjnej Inteligencji” oraz „aspirujących do awansu”
- Inteligencja: absolwenci uczelni, rodzice z wyższym wykształceniem, więcej niż 100 książek (N=274)
- Aspirujący: absolwenci uczelni, rodzice bez matury, mniej niż 100 książek. (N=450)

Różne ścieżki, inaczej postrzegana rola wykształcenia

	Aspirujący (%)	Inteligencja (%)
technikum	26,5	3,7
liceum profilowane	9,3	2,3
liceum zawodowe	8,5	1,1
liceum ogólnokształcące	55,8	93,0
Razem	100,0	100,0

Ja po prostu chciałem mieć zawód, bo po tym liceum ekonomicznym miałem technik ekonomista już w tamtej chwili. Chciałem mieć zawód po prostu, a nie... żeby po ogólniaku był jakiś zawód, to tak. A tak to nie.

Wtedy zawodówki i technika kojarzyły się dla takich trochę gorszych ludzi i dlatego poszłam do liceum ogólnokształcącego.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Pochodzenie społeczne a jakość wybranej szkoły ponadgimnazjalnej i profil w LO

	Aspirujący	Inteligencja
Średni wynik matury w wybranej szkole (2012, PL=100, S-15)		
cz. matematyczno-przyrodnicza	100,3	104,0
cz. humanistyczna	99,8	103,1
Średnia EWD w wybranej szkole (2012, PL=0, S-15)		
cz. matematyczno-przyrodnicza	0,2	1,1
cz. humanistyczna	-0,2	1,4
Wybierany profil klasy w LO (%)		
ogólny	61,6	37,2
humanistyczny	17,4	24,3
matematyczno-przyrodniczy	8,4	17,3

Niska mobilność i niska elastyczność obu grup w kontekście wyboru studiów

Składałem (składałam) dokumenty na:

	A	I	A	I	A	I
	Liczba uczelni		Liczba kierunków		Liczba miast	
1	72,0	63,1	70,4	60,9	86,4	79,6
2	21,2	21,1	23,2	21,3	11,2	13,9
3	5,8	12,9	5,5	12,0	1,7	5,2
Więcej niż 3	1,0	2,9	0,9	4,7	0,7	1,3
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

U nas był taki test predyspozycji, były pytania typu, nie wiem, „czy podoba Ci się film Rambo”, jak się zaznaczyło „tak”, to potem mi wyszło, że powinienem być żołnierzem (...) No takie bzdury, no generalnie...

(...) nie byłam do końca świadoma, nikt mi tego nie uświadomił. Ile jest kierunków, na które ja mogę składać dokumenty. (...) No i nikt jakby nie zaszczerpił we mnie tej pewności siebie, żebym może zdawała więcej przedmiotów na maturze.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Studiowanie nie jest głównym zajęciem dla połowy Aspirujących studentów

- 50% Aspirujących i 13% Inteligencji studiuje zaocznie
- 23% Aspirujących i 12% Inteligencji studiuje na uczelni niepublicznej
- 46% Aspirujących i 32% Inteligencji studiuje nauki społeczne bądź ekonomiczne .

Ja się zawsze interesowałam polityką, kwestiami społecznymi, takimi procesami różnymi. Dużo czytałam prasy. Z tego wpływała ta socjologia

Przyjechałem do Lublina z namysłem, że będę składał na prawo. Tam rodzice też, że, o, prawo, no to fajnie. To potem zawód jest i tak dalej. I przyjechał tutaj i tutaj już studiował mój brat wujeczny (...). I on mi też trochę przedstawił, że na prawie to ciężko, trzeba się uczyć i tak dalej. Że po prostu on to jak ma sesję to tam dzień przed egzaminem się pouczy, a jak ma kolegów właśnie z prawa, no to jest, to oni już dwa tygodnie przed sesją, prawda, znikają i w cudzysłowie ryją, tak? I właśnie stąd chyba się wzięła ta socjologia, bo on mi tak podpowiedział z tą socjologią.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

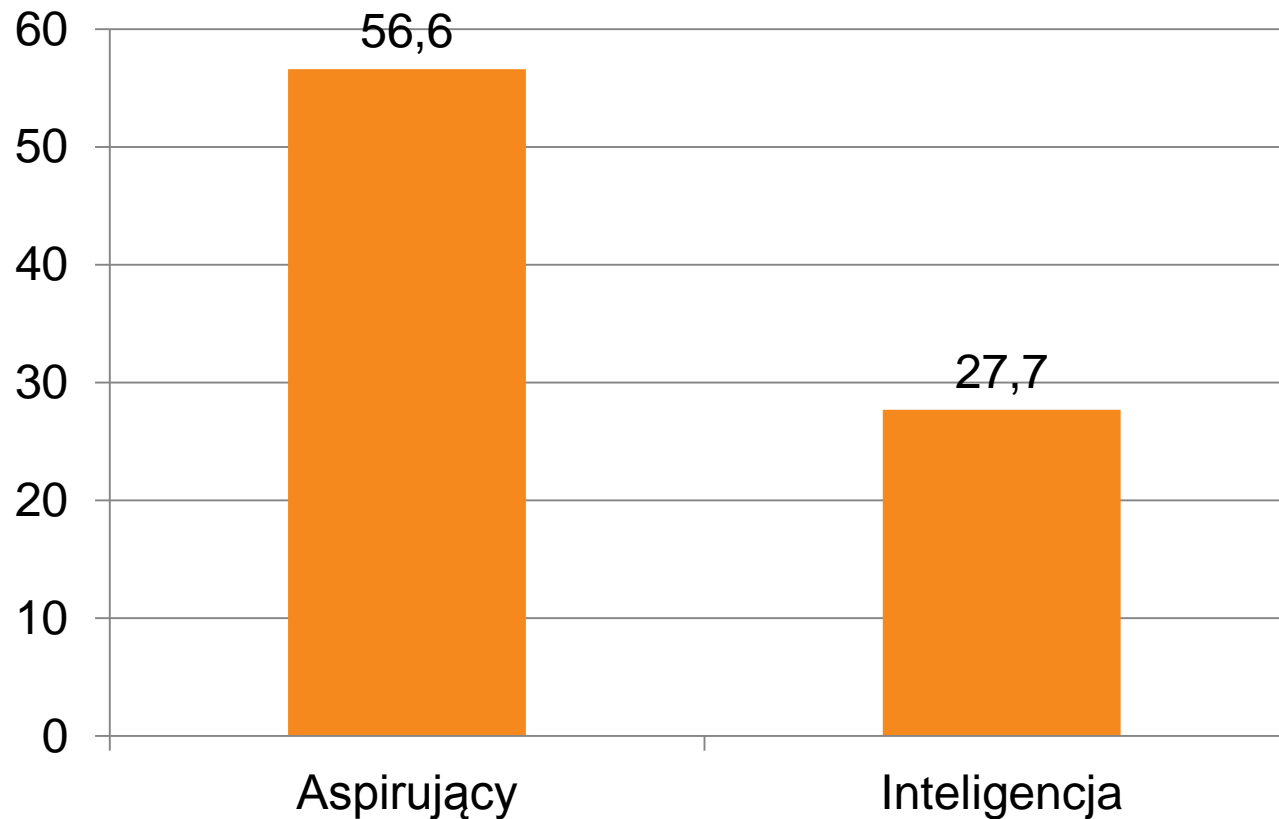
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Niezależnie od wyborów kierunkowych, Aspirujący studiują (przeciętnie) w znacznie gorszych uczelniach

Pozycyjna miara jakości uczelni (percentyl) obliczona na podstawie rankingu „Perspektyw” (2013). Najlepsza uczelnia=1

Różne ścieżki, inaczej postrzegana rola wykształcenia

- 56% Aspirujących i 39% Inteligencji uważa wiedzę zdobytą w szkole za zupełnie nieprzydatną, lub w niewielkim stopniu przydatną w pracy

Czy zdecydowałby Pan(i) inaczej w sprawie	Aspirujący (%)			Inteligencja (%)		
	tak	nie	nie wiem	tak	nie	nie wiem
samego podjęcia studiów	25,1	64,0	10,9	18,1	75,1	6,8
wyboru szkoły wyższej	22,3	66,8	11,0	17,6	75,3	7,1
wyboru kierunku studiów	26,2	65,0	8,9	17,8	73,9	8,3

Podsumowanie

- Różne są zarówno ścieżki edukacyjne, jak deklarowane motywacje i odniesione korzyści z wykształcenia
- Inteligencja chce „być wykształcona”, a Aspirujący – „posiadać wykształcenie”
- Aspirujący kończą nieco gorsze szkoły ponagimnazjalne i znacznie gorsze szkoły wyższe. Ich wybory kierunkowe na etapie studiów są niespójne z postrzeganą rolą wykształcenia w życiowych planach
- Wyraźnie widoczny jest niedostatek systemowego wsparcia dla Aspirujących w momentach podejmowania ważnych decyzji. Poczucie „bycia wykorzystanym”.
- Studia wyższe są obecnie dostępne dla każdego, ale nie jest to dostęp równy w sensie ponoszonych kosztów, jakości otrzymanego wykształcenia i odniesionych korzyści.

Memento

Spotykam swoich kolegów, którzy nie poszli na studia (...)i mają prace bezstresowe, pracują po 8 godzin dziennie, zarabiają bardzo dobre pieniądze, mieszkają w swoim miejscu urodzenia i są bardzo zadowoleni z tego. Ja byłem w tym okresie, kiedy był boom na studia, więc wszyscy wywierali presję, jak ty nie pójdziesz na studia, to jak to będzie wyglądało?

Poszłabym do szkoły zawodowej. Jakieś rzemiosło, usługi, fryzjerstwo chociażby. Doceniam w tym momencie ideę posiadania tak zwanego fachu w ręku. Moja wiedza obecnie jest dosyć specjalistyczna i bez wsparcia instytucji, która mnie zatrudni, która będzie wykorzystywała moje umiejętności, ja sobie sama miejsca na rynku pracy nie stworzę ponieważ moje umiejętności nie są potrzebne tak naprawdę szaremu, takiemu przeciętnemu człowiekowi.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

